

Tato kniha, i přes svůj expanzivní a ekumenický rozsah, sice nedokázala pokrýt celou škálu témat, která se s problematikou lidských práv pojí, představuje však zdařilý pokus – v žádném případě definitivní ani úplný – jak rozšířit teoretický, koncepční, epistemologický a věcný rozsah studia lidských práv v České republice.

Petr Agha*

Vetešník, Pavel et al. Obecní policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 330 s.

Předložený titul zpracovaný autorským kolektivem pod vedením Pavla Vetešníka, jehož členy tvoří nejen pedagogové působící na Policejní akademii ČR, ale i odborníci z praxe, zaměstnanci ministerstva vnitra zaměřující se na oblast obecní policie nevyjímaje, představuje první publikaci svého druhu. Podrobuje zkoumání obecní policie nikoliv pouze na základě zákona o obecní policii a bezprostředně navazujících právních předpisů, ale podává i poměrně obsažný výklad o historii obecní policie, nastiňuje možnosti, jakými způsoby s obecní policií jednat a nabízí představu, co lze od obecní policie v mezích kompetencí svěřených tomuto pořádkovému orgánu obce očekávat.

Kniha je rozdělena do třinácti kapitol, přičemž všechny jsou dále vnitřně členěny na subkapitoly. První kapitola je věnována historii obecní policie, na ni navazuje pojednání o zřízení, postavení a činnosti obecní policie, dále se autoři věnují řízení a organizaci obecní policie, další kapitola je věnována právnímu postavení zaměstnanců zařazených do obecní policie, následuje výklad o působnosti obecní policie, poté se pozornost autorů obrací na oprávnění a povinnosti podle zákona o obecní policii. V další kapitole je čtenáři přiblížena materie oprávnění a povinností podle jiných právních předpisů. V osmé kapitole je věnována pozornost obecní policii a odpovědnosti za škodu. Autoři neopomínají zpracovat problematiku ochrany před zásahy strážníka nebo obecní policie, stejně tak jako nezapomínají osvětlit působnost ministerstva vnitra v oblasti obecní policie.

Jedenácté pojednání čtenáři přiblíží správní delikty podle zákona o obecní policii, v předposlední kapitole se autor zaměřuje na téma obecní policie, krizového řízení a integrovaného záchranného systému. Celá publikace je poté uzavřena poslední – třináctou – kapitolou, ve které autor představuje obecní policii v nejnovějších číslech.

V úvodní kapitole autor popisuje historii obecní policie. Avšak dříve než tak učiní, vymezuje pojem policie jako takové. Pod tímto pojmem si lze představit policejní subjekt či bezpečnostní sbor (bezpečnostní aparát), nebo vrchnostenskou činnost, respektive dílčí část činnosti veřejné správy. Autor konstatuje, že pod pojem policie byla podřazena činnost obecních orgánů. Dále autor uvádí, že policií jsou označovány jak subjekty vykonávající tuto činnost, tak i okruhy vykonávané činnosti.

Za vítané historické osvěžení považují zmínění dobového právního předpisu z 2. poloviny 19. století – tehdejší základní právní předpisem činnosti obecních orgánů byl říšský zákon č. 18/1862, jímž se vyměřují základní pravidla, dle nichž se mají uspořádati záležitosti obecní, kde v čl. 5 byl stanoven rozsah samostatné působnosti obce spočívající zejména „... přihlížeti k bezpečnosti osoby a jmění; péči míti o zachování obecních silnic, cest, míst

---

* Mgr. Petr Agha, PhD, LL.M., Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i., a Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.
E-mail: petr.gha@ilaw.cas.cz.

a mostů, též o bezpečné a snadné ježdění po silnicích a vodách, jakož ji přísluší konati policii polní“ atd. Nutno podotknout, že k tomuto účelu mohla obec vydávat příslušná nařízení. Ta měla podobu policejních řádů. V neposlední řadě mohla obec zřizovat zvláštní policejní stráž.

Autor neopomíná zdůraznit skutečnost, že zřídit obecní policii bylo právem a nikoliv povinností obce. Nepůsobila-li v obci obecní policie a ani státní policejní úřad, vykonávalo v dané obci působnost četnictvo.

V dalším výkladu se autor zaměřuje na historii obecní policie od roku 1918 do roku 1939. Zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého mimo jiné dochází k přechodu policejních složek do nového státu Československého a tedy i obecní policie. Autor uvádí ustanovení § 10 zákona č. 299/1920 Sb., o četnictvu, ve znění pozdějších předpisů. Na základě znění tohoto ustanovení mohly politické úřady státní určit, že četnictvo má spolupůsobit v záležitostech místní policie, avšak za předpokladu, že by tím bezpečnostní služba četnictva neutrpěla. V dikci výše zmíněného zákona byla obecní policie označována jako obecní stráž bezpečnosti nebo komunální policie.

Významnou úlohu také sehrálo vládní nařízení č. 51/1936 Sb., o organisaci policejní správy a služby a o některých jiných opatřeních v oboru vnitřní správy, které bylo přijato vzhledem k silnému fašistickému Německu.

Autor se ve svém historickém výkladu chronologicky přesouvá do období let 1939 až 1947. Právě v tomto časovém intervalu bylo vydáno vládní nařízení č. 250/1942 Sb., o obecní výkoné policii, které zejména stanovilo úkoly obecní výkoné policii (byla povolána k výkonu policejních úkolů, které příslušejí obcím na základě všeobecných ustanovení), její členění (členila se na uniformovanou a neuniformovanou výkonnou policii), podmínky povinného zřízení (povinnost zřídit a udržovat obecní výkonnou policii, jakož i náklady s tím související měla obec s více než 10 000 obyvateli, pokud v této obci nebyl zřízen vládní policejní úřad; v ostatních obcích, pokud pro to nebyly zvláštní důvody, nebylo možné obecní výkonnou policii zřídit a ani udržovat), a podřízenost (byla podřízena obecnímu starostovi a jeho pověřeným zástupcům, politickým úřadům a ministru vnitra). Autor dále v krátkosti seznamuje s uniformovanou protektorátní policií a obecní kriminální policií. Jak obecní výkonná policie, tak státní policie zanikly zákonem č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti.

Pojednání o historii obecní policie pokračuje výkladem o obecní policii po roce 1947. Zákonem č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti byl v ustanovení § 5 odst. 1 zřízen Sbor národní bezpečnosti. Příslušníci bývalé obecní výkoné policie se v souladu s § 6 odst. 2 písm. a) tohoto zákona včlenili do Sboru národní bezpečnosti. Od účinnosti výše zmíněného právního předpisu fakticky zanikl institut obecní policie.

Historický výklad pokračuje pojednáním o institutu Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti. Není zcela bez zajímavosti, že institut Pomocné stráže veřejné bezpečnosti zanikl až zákonem č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie.

Kapitola věnovaná historii obecní policie končí pasáží popisující institut inspekce veřejného pořádku. Inspekce veřejného pořádku se povahou svěřených úkolů částečně podobala činností vykonávaných obecními policiemi, nicméně – jak uvádí autor – v žádném případě ji nemohla nahradit.

Druhá kapitola se zabývá problematikou zřizování, postavení a činností obecní policie.

Z výše naznačeného obsahu je zřejmé, že se kolektiv autorů neomezil na úzce vymezenou výšeč představující problematiku obecní policie upravenou zákonem o obecní policii. Autoři z dikce tohoto právního předpisu pochopitelně čerpají a jeho znění, respektive výklad či soudní judikatura s ním související tvoří jednu ze stěžejních částí tvořících konstrukci publikace jako celku. Chtěl bych zdůraznit skutečnost, že popsání stěžejní část je vhodně doplně-

na i jinými právními předpisy. Přesněji řečeno se jedná o příslušné ústavní zákony, zákony, návrhy zákonů, nařízení vlády a vyhlášky.

Mohu konstatovat, že předložená publikace osvětluje rozmanitou škálu otázek dotýkajících se obecní policie. Široký tématický rozsah zpracovaný autory si zaslouží uznání, neboť právě široké spektrum, v rámci něhož se autorský kolektiv s jistotou a srozumitelností pro odbornou i laickou veřejnost pohybuje, hodnotím jako to, co recenzovaný titul činí cenným a přínosným.

Rád bych také vyzdvihнул pečlivost, s jakou autoři jednotlivých kapitol přistoupili k jejich zpracování. Konkrétně mám na mysli především vyvážené využití právních předpisů, kdy je zákon o obecní policii vhodně doplňován ostatními právními předpisy, které s činností obecní policie ve větší či menší míře souvisejí. Dále oceňuji přehledný poznámkový aparát, použití příslušné soudní judikatury, která žádoucím způsobem dokresluje podávaný výklad, a v neposlední řadě také kultivovanou češtinu. Stručně řečeno – kniha „Obecní policie“ vyniká komplexností, s jakou její autorský kolektiv přistupuje ke zpracování daného tématu.

Závěrem uvádím, že recenzovanou publikaci lze jako studijní materiál doporučit studentům Policejní akademie ČR, čekatelům, strážníkům, představitelům obce řídící obecní policii, stejně tak jako zájemcům z řad nejširší veřejnosti, kteří projeví zájem o hlubší porozumění a poznání činnosti obecní policie. Jak jsem již naznačil na jiném místě této recenze, přednost titulu věnovaného materiálu obecní policie spočívá v jeho dobré a uživatelsky poměrně příznivé srozumitelnosti pro odbornou i laickou veřejnost – a to aniž by výrazně utrpěla odborná úroveň textu. Autorům se podařilo skloubit dva zdánlivě protichůdné cíle – zachovat odbornou úroveň textu a srozumitelnost pro čtenáře bez předchozí hlubší zkušenosti s porozuměním odbornému právnímu textu.

Mezi dílčí nedostatky publikace patří věcný rejstřík menšího rozsahu, absence citací zahraničních autorů, dále chybí strukturovaný seznam judikatury. Autor s judikaturou uvážlivě pracuje, uvedené judikáty vitaně dokreslují konkrétní v souvislostech daného judikátu představovanou problematiku, nicméně zařazení seznamu judikátů by přispělo k lepší přehlednosti práce s rozsudky. Zastávám názor, že by tento dílčí krok napomohl k větší uživatelské přívětivosti titulu. Za lehce nevyváženou považuji práci se zdroji použité literatury – např. na s. 314 není uveden zdroj výčtu protiprávních jednání, na jejichž řešení se v roce 2012 obecní policie podílela. Nelze určit, z jakého zdroje autor čerpal. Byť neexistuje důvod autorovi nedůvěřovat, myslím si, že při vědecké práci je žádoucí zdroj uvádět. V rámci zachování objektivity dodávám, že v ostatních případech autor zdroje uvádí.

V knize je z pochopitelných důvodů zpracována problematika české obecní policie. Má-li autor v úmyslu uvést na trh aktualizované vydání titulu, uvítal bych kapitolu pojednávající o obecních policích v zahraničí – např. v sousedních státech České republiky. Jsem přesvědčený o tom, že stručné srovnání institutu pořádkového orgánu obce v tuzemsku a vybraných – např. výše zmíněných – zahraničních právních úpravách by mohli čtenáři ocenit.

Domnívám se také, že autor do textu v míře vyšší než je nezbytné zařazuje výčty a seznamy. Jedná se zejména o s. 24, 54, 57, 70, 71, 74, 96, 102, 103, 140, 142, 149, 166, 185, 188, 196, 198, 213, 239, 267, 298, 302, 303, 306, 308 a 314. Podle mého názoru nejsou všechny tyto výčty jednoznačným přínosem pro samotný text publikace. Naopak – některé působí vzhledem k celkovému kontextu knihy nadbytečně. Do značné míry rozměňují kompaktnost textu. Při porovnání publikací *Obecní policie* a *Komentáře k zákonu o obecní policii*¹ (u obou děl figuruje v autorském kolektivu Dr. Vetešník) se nabízí otázka, do jaké míry se recenzovaná kniha liší od komentáře. Dle mého soudu není možné jednoznačně určit, že kniha *Obecní*

¹ VETEŠNÍK, P. – JEMELKA, L. *Zákon o obecní policii*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 556 s.

policie není podstatně rozšířeným komentářem k zákonu o obecní policii. K této pochybnosti mě vedou rozsáhlé pasáže, které z komentáře vycházejí.

Negativně vymezeno – v komentáři není a tedy proto mohu titul *Obecní policie* od komentáře odlišit díky zařazení kapitoly věnované historii obecní policie, dále kapitole popisující obecní policii, krizové řízení a integrovaný záchranný systém a pochopitelně také díky kapitole obecní policie v nejnovějších číslech. Vše výše uvedené komentář pochopitelně neobsahuje.

Nesmím opomenout zdůraznit specifický význam, jaký má recenzovaná kniha na trhu odborných publikací s tematikou obecní policie. Pokud je mi známo, s velkou pravděpodobností se jedná o jeden z mála, ne-li přímo o jediný titul svého druhu – i ve vztahu ke komentáři k příslušnému zákonu nebo ke studijním pomůckám určeným strážníkům a čekatelům.²

Úplným závěrem si dovoluji uvést připomínku ryze technického charakteru. Brožované vydání nepovažuji za příliš praktické. Podle mého názoru se jedná o publikaci, ke které se budou čtenáři vracet, a proto by si byla zasloužila pevnější vazbu.

JUDr. Michal Štang*

Kuklík Jan a kol. Jak odškodnit holocaust? Problematika vyvlastnění židovského majetku, jeho restituce a odškodnění. Praha: Karolinum, 2015, 758 s.

Přední odborníci z České republiky se otázkám holokaustu kontinuálně věnují již od skončení druhé světové války. V době předsednictví ČR v Evropské unii (2009) byla v Praze dokonce zorganizována konference, jejímž výsledkem byla tzv. *Terezínská deklarace* a byl vytvořen *Evropský institut šoa*. Důkazem neutuchající aktivity právních historiků a právníků je vydaná publikace s názvem „*Jak odškodnit holocaust?*“. Jejím hlavním tématem je hluboká historická i věcná analýza možností, jak se vypořádat s bolestnou minulostí řady zemí Evropy a nepřipustit tak opakování „zákonného bezpráví“ na jakékoli skupině obyvatel.

Prezentovaná kolektivní monografie autorů *Jana Kuklíka, Pavla Šturmy, Heleny Hofmanové, René Petráše a Kataríny Kukanové* z Právnické fakulty Univerzity Karlovy v Praze se pod vedením Jana Kuklíka a Reného Petráše věnuje problému ztrát na židovském majetku za druhé světové války a následným snahám majetkové křivdy napravit nebo alespoň zmírnit. Více jak sedmisetstránkové dílo stojí na pevných základech detailních a skutečně hlubokých znalostí autorů o reáliích doby a na obrovském množství domácí i zahraniční literatury, která umožnila komparativní přístup ke zpracování tak závažného tématu.

Publikace, která je ojedinělá co do svého rozsahu a záběru zpracovávané tematiky, podrobně mapuje osudy židovského majetku během nacistické perzekuce, především však analyzuje následné restituční a odškodňovací iniciativy. Faktograficky bohatou studii lze rozdělit

² Např. KILARSKÁ, M. Odborná příprava pro strážníky obecní policie – Přestupky obecná část; Řízení o přestupku, 1. vyd. Praha, Armex Publishing s.r.o., 2011, 59 s.; NAVRÁTIL, J. Zákon o obecní policii – Studijní pomůcka pro strážníky a čekatele obecních a městských policií, 1. vyd. Praha, Armex Publishing s.r.o., 2011, 122 s.; SÝKORA, M. Psychologie ve služební činnosti strážníka obecní (městské) policie a strážného civilní bezpečnostní služby, 1. vyd. Praha, Armex Publishing s.r.o., 1997, 70 s.

* JUDr. Michal Štang, Právnická fakulta UK v Praze a Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i. E-mail: michal.stang@ilaw.cas.cz.